

Український державний університет залізничного транспорту

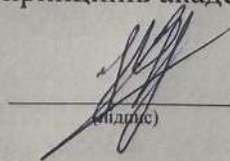
Кафедра економіки та управління виробничим і комерційним бізнесом

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ЛЮДСЬКИМ
ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

Пояснювальна записка і розрахунки
до кваліфікаційної роботи

МРЕ.291.01.06 ПЗ

Розробив: студент 2 курсу, групи 219-П-Д23
спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля»
(роботу виконано самостійно, відповідно до
принципів академічної доброчесності)

Сергій КАС'ЯН

Керівник: доцент, канд. екон. наук
Іван СОЛОМНІКОВ

Рецензент: доцент, канд. екон. наук
Олена СЕМЕНЦОВА

2025

Український державний університет залізничного транспорту

Факультет економічний

Кафедра економіки та управління виробничим і комерційним бізнесом

Рівень вищої освіти: магістр

Спеціальність: 076 «Підприємництво та торгівля»

Освітня програма: «Підприємництво»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри,
професор, д-р екон. наук

Володимир ДИКАНЬ

« ____ » _____ 2025 р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

Кас'яну Сергію Борисовичу

1 Тема «Напрями удосконалення механізму управління людським потенціалом підприємства»

керівник Соломніков Іван Володимирович, канд. екон. наук, доцент

затвержені розпорядженням по економічному факультету

від «21» жовтня 2024 року № 23/24

2 Строк подання студентом закінченої роботи «01» січня 2025 року

3 Вихідні дані: Баланс (форма № 1) ТОВ «Атлант Буд Схід за 2019-2023 рр.

Звіт про фінансові результати (форма № 2) ТОВ «Атлант Буд Схід» за 2019
- 2023 рр.

Звіт з праці ТОВ «Атлант Буд Схід» за 2019-2023 рр.

Звіт про наявність та рух основних засобів ТОВ «Атлант Буд Схід» за 2019-2023 рр.

Звіт про рух грошових коштів ТОВ «Атлант Буд Схід» за 2019-2023 рр.

Звіт про наявність та рух трудових ресурсів, структура працівників ТОВ
«Мартенсит+» за 2019-2023 рр.

Науково-методична література. Періодичні видання. Статистична інформація

4 Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно
розробити):

1 Людський потенціал у сучасній економіці: формування, управління та
ефективність використання

2 Загальна характеристика та аналіз господарської діяльності ТОВ «Атлант
Буд Схід»

3 Шляхи удосконалення механізму управління людським потенціалом

- 5 Перелік графічного матеріалу
- 1 Мета, завдання, предмет та об'єкт кваліфікаційної роботи
- 2 Економічний зміст категорії «людський потенціал»
- 3 Схема стандарту «Investors in People»
- 4 -7 Стандартизована технологія «Investors in People»
- 8 – 11 Аналіз господарської діяльності ТОВ «Атлант Буд Схід» за 2019-2023 рр.
- 12 Деталізація заходів та резервів підвищення ефективності використання кадрового потенціалу підприємства
- 13 Впровадження системи ефективного управління людським потенціалом на підприємствах

6 Консультанти окремих розділів

Розділ	Прізвище, ініціали, посада та науковий ступінь консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7 Дата видачі завдання «01» жовтня 2024 року.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

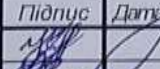

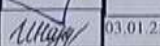
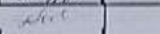
Назва етапів	Строк виконання етапів	Примітка
1 Людський потенціал у сучасній економіці: формування, управління та ефективність використання	22.10.2024	викон.
2 Загальна характеристика та аналіз господарської діяльності ТОВ «Атлант Буд Схід»	01.11.2024	викон.
3 Шляхи удосконалення механізму управління людським потенціалом підприємства	16.11.20234	викон.
Висновки	12.12.2024	викон.
Графічна частина	25.12.2024	викон.

Студент Сергій КАС'ЯН

Керівник Іван СОЛОМОНІКОВ

Зміст

Вступ	6
1 Людський потенціал у сучасній економіці: формування, управління та ефективність використання	10
1.1 Людський потенціал як економічна категорія	10
1.2 Концептуальні положення управління людським потенціалом	14
1.3 Концепція стандарту «Investors in People»	24
Висновки до розділу 1	32
2 Загальна характеристика та аналіз господарської діяльності ТОВ «Атлант Буд Схід»	33
2.1 Загальна характеристика та показники обсягів діяльності товариства	33
2.2 Аналіз стану основних засобів підприємства	37
2.3 Аналіз показників з праці	44
2.4 Аналіз економічних показників товариства	48
Висновки до розділу 2	58
3 Шляхи удосконалення механізму управління людським потенціалом підприємства	62
3.1 Підходи організаційного менеджменту як основа механізму управління людським потенціалом	62
3.2 Приклади впровадження стандарту «Investors in People» в Україні	67
3.3 Напрямки підвищення ефективності використання людського потенціалу підприємства	88
3.4 Перспективи розвитку механізму управління людським потенціалом підприємств в сучасних умовах	92

<i>МРЕ. 291.01.06 ПЗ</i>								
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата	Напрями удосконалення механізму управління людським потенціалом підприємства	Літ.	Арк.	Аркушів
Розроб.		Кас'ян						
Перевір.		Соломніков					4	114
Рецензент							<i>УкрДУЗТ</i>	
Н. Контр.		Назаренко		03.01.25				
Затверд.		Дикань						

Висновки до розділу 3	99
Висновки	102
Список використаних джерел	107

					<i>МРЕ. 291. 01.06 ПЗ</i>	5	<i>Арк.</i>
<i>Змн.</i>	<i>Арк.</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Підпис</i>	<i>Дат</i>			

АНОТАЦІЯ

Дана кваліфікаційна робота включає в себе 13 слайдів презентації, 114 аркушів пояснювальної записки формату А4, що включає 16 рисунків 8 таблиць, 78 літературних джерел

Ключові слова: ЛЮДСЬКИЙ ПОТЕНЦІАЛ, УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ, МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ ЛЮДСЬКИМ ПОТЕНЦІАЛОМ, ЕФЕКТИВНІСТЬ, РОЗВИТОК.

Об'єктом дослідження є процес управління людським потенціалом підприємства та умовами реалізації його використання по відношенню до працівників і до підприємства.

Метою дослідження є узагальнення теоретичних, методичних та практичних аспектів управління людським потенціалом підприємства в сучасних умовах господарювання.

У кваліфікаційній роботі обґрунтовано методологічні засади управління людським потенціалом підприємства та забезпечення його ефективного формування і використання на основі узагальнення існуючих підходів до управління.

Розроблений методичний підхід підвищення ефективності управління персоналом і забезпечення на його основі запланованої результативності функціонування підприємства.

Розкрито теоретичні засади людського потенціалу підприємств як об'єкта управління.

Сформовано концептуальну модель системи управління трудовим потенціалом підприємств.

ABSTRACT

This qualification work includes 13 presentation slides, 114 sheets of explanatory notes in A4 format, including 16 figures, 8 tables, 78 literary sources

Keywords: HUMAN POTENTIAL, PERSONNEL MANAGEMENT, HUMAN POTENTIAL MANAGEMENT MECHANISM, EFFICIENCY, DEVELOPMENT.

The object of the study is the process of managing the human potential of the enterprise and the conditions for implementing its use in relation to employees and the enterprise.

The purpose of the study is to generalize the theoretical, methodological and practical aspects of managing the human potential of the enterprise in modern business conditions.

The qualification work substantiates the methodological principles of managing the human potential of the enterprise and ensuring its effective formation and use based on the generalization of existing approaches to management.

A methodological approach has developed to increase the efficiency of personnel management and ensure the planned effectiveness of the enterprise is functioning on its basis.

The theoretical foundations of the human potential of enterprises as an object of management revealed.

A conceptual model of the system of management of the labor potential of enterprises formed.

Список використаних джерел

- 1 Про оплату праці: Закон України від 24.03.1995 р. № 108/95-ВР (із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-вр#Text>
- 2 Господарський кодекс України: офіц. текст: станом на 16.01.2003 р. – Х.: Одіссей, 2007. – 240 с.
- 3 Про господарські товариства України : закон України: [офіц. текст : станом на 17 жовт. 2010 р.]. URL: http://maur-sevastopol.narod.ru/e_katalog/p08_44.pdf.
- 4 Про підприємництво: закон України [офіц. текст станом 5 квітня 2015 року N 273/96-ВР]. Відомості Верховної Ради. 1991. № 14. стаття 168. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/698-12>
- 5 Амоша О.І. Людський потенціал: механізми збереження та розвитку: монографія. НАН України. Ін-т економіки промисловості. Донецьк, 2008. 468 с.
- 6 Антонюк В.П. Динаміка кількісних і якісних характеристик трудового потенціалу промисловості як загроза її модернізації. *Економіка і організація управління*. 2016. № 3. С. 19-28.
- 7 Антонюк В.П. Ризики і втрати людського капіталу внаслідок війни. *Економічний вісник Донбасу*. 2022. Вип.1 (67). С. 110–116.
- 8 Безтелесна Л. Людський розвиток: підходи до трактування суті та умов його забезпечення. *Економіка України: Політико-економічний журнал*. 2009 . № 7. С. 4 – 12.
- 9 Близнюк В. Оцінка людського потенціалу економічного зростання України: теорія та практика. *Україна: аспекти праці*. 2006. № 5. С. 30–34.
- 10 Богиня Д.П. Основи економіки праці: навч. посіб. К. Знання-Прес, 2000. 313 с. 9. Трубич С.Ю. Соціально-економічна сутність та особливості формування людського потенціалу. *Актуальні проблеми економіки*. 2006. № 4(58). С. 186–192.

11 Грішнова О.А. Людський капітал: формування в системі освіти і професійної підготовки. К.: Т-во “Знання”, 2006. 367 с

12 Грузіна І.А., Дериховська В.І. Проблеми розвитку персоналу в системі стратегічного управління підприємством: монографія. Х.: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. 252 с.

13 Державна служба статистики України : сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>

14 Дикань В.Л., Кірдіна О.Г. Сутнісні аспекти конкурентоспроможності національної економіки. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2009. № 28. С. 13-20.

15 Дикань В. Л. Національна модель індустріального розвитку країни: організаційно управлінський аспект. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2023. № 81-82. С. 11-34.

16 Дикань В. Л. Товарознавство та комерційна діяльність: підручник / В. Л. Дикань та ін.; за ред. В. Л. Дикань. Харків: УкрДУЗТ, 2018. 362 с.

17 Дикань В. Л., Воловельська І. В. Інноваційні стратегії підприємств: проблеми, шляхи вирішення. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2019. № 67. С. 9–17.

18 Дикань В. Л., Воловельська І. В., Маковоз О. В. Економічна безпека підприємства: навч. посібник. Х.: УкрДАЗТ, 2011. 243 с.

19 Дикань В. Л., Єлагін Ю .В., Сухорукова Т. Г. Економіка праці на підприємствах залізничного транспорту: підручник. Х.: УкрДАЗТ, 2012. 275 с.

20 Дикань В. Л., Козинець А. С., Чупир Т. Я. Економічний аналіз ефективності діяльності залізниці: навчальний посібник. Харків, 2004. 161 с.

21 Дикань В. Л., Корінь М. В. Державне регулювання промислового розвитку України. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2018. № 61. С. 9-19.

22 Дикань В. Л., Маслова В.О. Організація виробництва: навчальний посібник. Харків, УкрДАЗТ, 2013. 422 с.

23 Дикань В.Л., Воловельська І.В. Концептуальні підходи до забезпечення економічної безпеки підприємства. Вісник економіки транспорту та промисловості. 2018. №64. С.1-18

24 Дикань В.Л., Островерх Г.Є. Удосконалення механізмів державного управління розвитком залізничної галузі України у євроінтеграційному просторі. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2018. № 62. С. 11–19.

25 Дикань В.Л., Толстова А.В. Розвиток економіки України на основі принципу рівноправності відносин держави, бізнесу та суспільства. Вісник економіки транспорту та промисловості. 2018. № 63. С. 9-19.

26 Дикань О. В., Косінцева П. Ю. Потенціал цифровізації підприємств як основа розвитку людського капіталу. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2023. № 83. С. 29-36.

27 Дикань, В. Л., Воловельська І.В., Каличева Н.Є. Економіка підприємства: конспект лекцій. Ч. 1. Харків : УкрДУЗТ, 2021. 55 с.

28 Дикань, В. Л., Воловельська І.В., Каличева Н.Є. Економіка підприємства: конспект лекцій. Ч. 2. Харків : УкрДУЗТ, 2021. 45 с.

29 Дикань, В. Л., Воловельська І.В., Каличева Н.Є. Економіка підприємства: конспект лекцій. Ч. 3. Харків : УкрДУЗТ, 2021. 49 с.

30 Дикань, В. Л., Воловельська І.В., Каличева Н.Є. Економіка підприємства: конспект лекцій. Ч. 4. Харків : УкрДУЗТ, 2022. 50 с.

31 Дроздова Ю., Бай С., Хмурова, В., Міняйло О., Буленок С. Вплив змін на потенціал розвитку підприємства. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2022. Вип. 4(45). С. 153–164.

32 Ейкор Ш. Великий потенціал. Припиніть гонитву за успіхом і отримайте більше щастя й гараздів: Пер.з англ. О.Чупи. К.: Вид. група КМ – БУКС. 2019. 224 с.

33 Захарова О. В. Управління інвестуванням у людський капітал: методологія, оцінка, планування: монографія. Донецьк: «ДВНЗ ДонНТУ», 2010. 378 с.

34 Звонар В.П. Інноваційні технології розвитку соціального капіталу. *Демографія та соціальна економіка*. 2021. № 2(44) С.22-36.

35 Іваницька С.Б., Анісова Н.В., Петрова А.О. Кадровий потенціал підприємства: фактори формування та використання. *Ефективна економіка*. 2013. № 10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2405>

36 Каличева Н. Є., Зленко О. В. Вплив управління персоналом на стратегічний розвиток залізничного транспорту в сучасних умовах. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2018. № 62 (Спецвипуск). С. 75-82.

37 Капітанець С.В., Вареня Н., Корольчук О.Л., Кулініч Т., Кільницька О., Головачук Х. Проблеми забезпечення кадрової стабільності та безпеки в органах державної влади країн з перехідною економікою. *Світова спільнота- академія науки та інженерії. Операції з бізнесу та економіки*. 2021. №18. С. 815-821. URL: <https://wseas.com/journals/bae/2021/b565107-1352.pdf>

38 Карп'як М.О., Горбова Х.В. Збереження людського потенціалу як основного стратегічного ресурсу розвитку регіонів України в умовах російської агресії. *Регіональна економіка* . 2022. №2. С. 57–62.

39 Кас'ян С. Людський потенціал як економічна категорія: тези доповідей. Матеріали 84-ї студентської науково-технічної конференції (11 - 14 грудня 2023р. м. Харків). Харків: УкрДУЗТ. 2023. С. 389-390.

40 Кільницька О.С., Старунська Л.В., Переуда С.Ю. Кадрова безпека сільськогосподарських підприємств України: оцінка та напрями забезпечення. *Scientific Horizons*. 2020. Том 23. № 11. С. 70-80. URL: http://ir.polissiauniver.edu.ua/bitstream/123456789/11020/1/SH_2020_23_11_70-80.pdf

41 Кірдіна О. Г. Завдання системи управління людським капіталом підприємства. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2013. № 42. С. 375-378.

42 Коляда О. Людський потенціал-основа процесу модернізації України. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2023/01/28/7386807/>

- 43 Краснокутська Н.С. Потенціал підприємства: формування та оцінка: навч. посіб. К. : Центр навчальної літератури, 2007. 352 с.
- 44 Лансіоні П. П'ять пороків команди. Притча про лідерство. Київ: Наш формат, 2019. 192 с.
- 45 Лібанова Е.М. Людський розвиток в Україні. Інноваційні види зайнятості та перспективи їх розвитку. Київ : Ін-т демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи НАН України, 2016. 328 с.
- 46 Макаревич О. В. Формування інтелектуального капіталу через освітній процес. *Економіка і управління*. 2023. № 1 (97). С. 112-118.
- 47 Мартинова Л. Б. Людський потенціал та його значення у соціально-економічному розвитку країни. *International Scientific and Practical Conference «WORLD SCIENCE»*. 2016. Vol.2. № 2(6). С. 29-32.
- 48 Марущак О. Скільки залишиться українців після війни: експерти про скорочення населення та катастрофічне співвідношення жінок і чоловіків. URL: <https://tsn.ua/exclusive/skilki-zalishitsya-ukrayinciv-pislya-viyni-eksperti-royasnili-chomu-skorochuvatimetsya-kilkist-naselennya-2358379.html>
- 49 Мацькевич О. Ю. Інвестиційне відтворення людського капіталу в системі менеджменту підприємства як інструмент соціально-економічного розвитку. *Інноваційна економіка*. 2013. № 4 (42). С. 165–170.
- 50 Новікова М.М., Мажник Л.О. Технологія управління персоналом: теоретичні та методичні аспекти: монографія; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. Х.: ХНАМГ, 2012. 215 с.
- 51 Обруч Г. В. Цифрові інструменти управління адаптацією персоналу підприємств залізничного транспорту в контексті забезпечення їх збалансованого розвитку. *Держава та регіони. Серія : Економіка та підприємництво*. 2020. № 1(112). С. 113-118.
- 52 Особистість у розвитку: психологічна теорія і практика : монографія / за ред. С. Д. Максименка, В. Л. Зливкова, С. Б. Кузікової. Суми: Вид-во СумДПУ імені А.С. Макаренка. 2015. 430 с.

53 Павликівська О., Галиняк Л. Розвиток кадрового потенціалу як елемент стратегії підприємства. *Соціально-економічні проблеми і держава*. 2021. Вип. 2 (25). С. 210–220.

54 Пілявський В.І. Результативність використання трудового потенціалу агропромислових підприємств. *Український журнал прикладної економіки*. 2019. № 3. С. 161-171.

55 Професійний розвиток персоналу підприємств в системі мотиваційного менеджменту: колективна монографія / М. В. Семикіна, С. В. Дудко, А. А. Орлова та ін. Кропивницький: КОД, 2021. 440 с.

56 Рябчук О. Г., Гожуловський С. С. Особливості розвитку людського капіталу як основного фактора зростання економіки України. *Економічний вісник. Серія: фінанси, облік, оподаткування*. 2020. Вип. 4. С.182–192.

57 Садовська Н.С. Формування трудового потенціалу організації в системі критеріїв ефективного функціонування. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2013. № 6. С. 250-253.

58 Самборська О., Воскобійник С., Шевченко Д. Збереження людського потенціалу в умовах війни. *Економіка та суспільство*. 2023. Випуск 50. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-50-19>

59 Сахненко О. І. Основні види інвестицій в людський капітал. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5223>

60 Семикіна М.В., Тимошенко Д.М. Продуктивність праці: напрями підвищення. *Наука – виробництву*. 2015. С. 21-24. URL: <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/bitstream/123456789/3869/1/produktyvnist%ca%b9%20pratsi.pdf>

61 Сидорко Н. Л. Роль інвестицій у формуванні людського капіталу (методологічний аспект). URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/biznes/2010_2/2010/02/100211.pdf

62 Скібіцький О. М. Розгляд окремих теоретичних питань управління людським потенціалом. *Економічний аналіз*. 2014. Том 18. № 1. С. 71–79.

63 Тертична Л. І. Інноваційний розвиток і людський капітал. *Вісник Хмельницького національного університету: наук. журнал. Серія: Економічні науки*. 2005. № 2 (66). Т. 2. С. 179–183.

64 Токмакова І. В., Іванова А. Д., Бочков О. В. Формування системи управління знаннями на підприємствах залізничного транспорту в контексті забезпечення інноваційного розвитку. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2023. № 83. С. 254-264.

65 Токмакова І. В., Овчиннікова В. О., Корінь М. В., Остапюк Б. Б. Управління розвитком персоналу підприємств залізничного транспорту в умовах цифровізації. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2021. № 74. С. 139-149.

66 Турчина В.М. Соціально-економічні пріоритети розвитку трудового потенціалу організації. 2012. С. 496-504. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/32607711.pdf>.

67 Федонін О.С. Потенціал підприємства: формування та оцінка: навч. посіб. К.: КНЕУ, 2004. 316 с.

68 Черенько Л. М. Модель рівня життя в умовах соціально-економічної нестабільності: монографія. К.: Інститут демографії та соціальних досліджень імені М.В.Птухи НАН України, 2021. 365 с.

69 Чорнодід І.С. Соціальна конкурентоспроможність національної економіки: сутність, показники та чинники забезпечення: монографія. Чернівці: Технодрук, 2014. 383 с.

70 Шаульська Л.В. Стратегія розвитку трудового потенціалу України: монографія. Донецьк: НАН України, Ін-т економіки пром-ті. 2005. 502 с.

71 Шацька С.Я., Григоренко Я.О. Напрями підвищення ефективності праці управлінського персоналу підприємства. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. №14. С. 596-598.

72 AI Security Trends 2025: Market Overview & Statistics. *lakera.ai : website*. URL : <https://www.lakera.ai/blog/ai-security-trends>

73 Introducing the Investors in People Standard. URL: <http://www.investorsinpeople.co.uk>

74 Panasonic Automotive Systems Establishes PAS University, an In-House University: Learning and Teaching Together – Building the Best Corporate Personnel Development System. *news.panasonic.com: website*. URL : <https://news.panasonic.com/global/topics/16286>

75 The White Company wins People Development Team of the Year. *theretailbulletin.com : website*. URL : <https://www.theretailbulletin.com/home-and-diy/the-white-company-wins-people-development-team-of-the-year-02-10-2024/>

76 Thurow L. Investment in Human Capital. Belmont, 1970. P. 15.

77 Методичні вказівки до виконання кваліфікаційної роботи для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля» / укладачі : В. Л. Дикань, Н. Є. Каличева, І. Л. Назаренко - Харків: УкрДУЗТ, 2023. - 62 с.

78 Студентська навчальна звітність. Текстова частина (пояснювальна записка). Загальні вимоги до побудови, викладення та оформлення: методичний посібник з додержання вимог нормоконтролю у студентській навчальній звітності /Козар Л.М. [та ін.]; за заг. ред. Л.М. Козара. Х.: УкрДУЗТ, 2018. 54 с.